

Raport de evaluare externa

a Universitatii « *Athenaeum* » din Bucuresti – Romania

Autor : Prof.univ.dr.ing. Liviu MASALAR ,
Université de Liège – Belgique

Beneficiar : Agentia Romana de Asigurare a Calitatii in Invatamantul Superior;

Perioada misiunii: 13-15.05. 2009

1. Introducere :

Prezentul raport se refera la activitatea autorului, in calitate de expert strain, desfasurata in procesul de evaluarea externa a *Universitatii « Athenaeum » din Bucuresti* (UAB) la cererea *Agentiei Romane de Asigurare a Calitatii in Invatamantul Superior* (ARACIS).

Baza legala a acestei activitati o constituie contractul incheiat intre ARACIS, cu sediul in : Bucuresti, Bd. Schitu Magureanu, nr. 1, sector 5, reprezentata de dl.Prof.Univ. **Ioan CURTU**, pe de o parte, si expertul strain: Prof. dr. ing. **Liviu MASALAR** – Belgia, pe de alta parte.

In conformitate cu acordul partilor din contract expertul strain are obligatii privind:

1) Respectarea procedurilor de evaluare externa institutionala, conform prevederilor din *Metodologia de evaluare externa, standardele, standardele de referinta si lista indicatorilor de performanta a Agentiei Romane de Asigurare a Calitatii in Invatamantul Superior* aprobată prin H.G. 1418/11.X.2006 și a *Ghidului activităților de evaluare a calității - Părțile I și III*;

2) Desfășurarea acțiunilor care derivă din procesul de evaluare cu respectarea Standardele europene pentru asigurarea externa a calitatii in învățământul superior ca și cadru de referință comun pentru oferta de învățământ superior și asigurarea calitatii în Spațiul European al Învățământului Superior (EHEA), precum și a părților pertinente ale referențialelor

internationale de management și asigurare a calitatii aplicate în universitățile europene de prestigiu.

2. Activitate preliminară auditului

Pentru pregătirea auditului ARACIS a transmis expertului străin, în timp util, documentele necesare în format electronic (documente proprii elaborate de ARACIS precum și raportul de autoevaluare pregătit de Universitatea Athenaeum).

În intervalul 8-10, Mai, 2009, *expertul străin* și-a axat activitatea pe două direcții principale :

2a. Revederea conținutului documentației ARACIS (pentru cunoașterea formelor actualizate ale acestora) cu accent deosebit pe :

- 1) **Metodologia** de evaluare externă, standardele, standardele de referință și lista indicatorilor de performanță a Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior ;
- 2) **Ghidul** activităților de evaluare a calitatii programelor de studii universitare și a instituțiilor de învățământ superior, *PARTEA a III-a : Evaluarea externă a calitatii academice din instituțiile de învățământ superior acreditate (Evaluarea externă instituțională)*.
- 3) **« Code of good practice »** for The Quality Assurance Departments within Romanian Higher Education Institutions.

precum și referențiale specifice EHEA dintre care în mod special :EUA, MATRA, și alte referențiale internaționale ca: EFQM, ISO 9001, SA8000, etc.

2b. Studiul Raportului de evaluare instituțională (autoevaluare) realizat de Universitatea Athenaeum.

După lectură, *Autorul* consideră că acest document este redactat clar și concis (lectură agreabilă) urmărind un fir director bazat, în principal, pe documentația ARACIS și pe un Benchmarking cu Universitatea George Bacovia din Bacău. În aceste condiții misiunea avea create premisele necesare pentru ca să se deruleze cu succes în timpul programat.

3. Derularea misiunii «in situ» (13,14,15, mai, 2009)

Pornind de la constatarea că activitatea de evaluare a Universității Athenaeum a fost inițiată pe baza voluntară (exprimată prin cererea adresată ARACIS de către rectorul universității, prof. univ.dr. Emilia VASILE) și de la existența documentelor menționate mai sus, expertul străin a considerat că misiunea să are îndeplinite premisele unei activități interesante și utilă.

În conformitate cu regulile de « good practice » de audit evaluarea externă a unei universități este abordată de către expertul străin ca o activitate **de evaluare colegială a calitatii** și aceasta este complementară cu componenta internă vizând aceleași scopuri de îmbunătățire continuă a calitatii instituțiilor de învățământ superior din România.

Pe durata misiunii expertul străin a avut în vedere respectarea regulilor de deontologie ale unui auditor extern, îndeosebi : *neutralitatea, datoria de rezervă, a vedea și asculta mai mult decât « a închide ochii » și a vorbi, a scoate în evidență bunele practici, soluții și nonconformități.*

Prin prisma celor prezentate mai sus s-a prefigurat că misiunea *Autorului* nu se limitează doar

la o activitate de rutina de auditor si nicidecum la aceea de « inspector scolar » ci ea devine si o oportunitate de schimb fructuos de experienta, cu colegii evaluatori si evaluati din Romania si poate contribui in mod creativ (la o scara modesta) la procesul de evaluare a calitatii institutiilor de invatamant superior romanesc. In acest context intalnirea cu autoritatile si colegii de la aceasta universitate si cu colegii evaluatori a fost acceptata cu placere si cu interes de catre *Autor* .

Comisia ARACIS, compusa din experti romani (cadre didactice si studenti) si expertul strain a realizat Evaluarea externa institutionala si a unor programe de studii din *Universitatea Athenaeum* avand ca *Director de misiune* : **prof.univ.dr. Alexandru TUGUI** si *Coordonator experti evaluatori* : **prof.univ.dr.Elena HELEREA**.

3.1 Modul de lucru:

Misiunea s'a desfasurat in conformitate cu un program de lucru stabilit in prealabil, cunoscut si aprobat de partile direct interesate.

Prima intalnire a plenului echipei de evaluatori cu conducerea Universitatii Athenaeum s-a desfasurat dupa regulile traditionale si a avut ca obiect prezentarea rolului fiecaruia in realizarea obiectivelor vizitei de evaluare.

Activitatea de evaluare a UAB s-a desfasurat pe toata durata prezentei echipei "in situ" intr-o atmosfera colegiala si constructiva. Un bemol, totusi ; lucrarile nu au avansat in cadenta prevazuta initial ca urmare a duratei de cautare, uneori destul de lunga, a unor documente solicitate de evaluatori.

La initiativa directorului de misiune, in fiecare zi de lucru, au avut loc reuniuni de « debriefing » intre membrii Comisiei de experti in care au fost abordate si solutionate problemele punctuale ivite pentru ca misiunea sa-si realizeze scopul in timpul programat. Aceste reuniuni au permis expertului strain sa aiba un schimb fructuos de informatii si unele clarificari, atat cu expertii evaluatori de programme de studii cat si cu o serie de cadre didactice de la UAB implicate in actiune (prezente punctual la reuniuni, in functie de necesitati) .

3.2 Vizita bazei materiale a universitatii Athenaeum a permis expertului strain sa constate urmatoarele :

- Universitatea Athenaeum dispune de un patrimoniu imobiliar constand dintr-o cladire moderna, cu patru etaje, situata in cartierul Floreasca din Bucuresti, in care se gasesc numeroase sali de curs si seminarii, biblioteca, doua sali de informatica, birouri,etc.)
- Localurile destinate activitatilor didactice sunt luminoase si confortabile, propice si studiului individual (sali de lectura) daca se are in vedere disponibilitatea lor in cursul diminetii, ca urmare a faptului ca programul orar este organizat cu precadere dupa amiaza (majoritatea studentilor inscrisi la UAB sunt angajati si lucreaza dimineata).
- Desi UAB nu dispune de un camin universitar propriu, studentii din provincie, ori cei doritori, pot fi cazati la « Agronomie » pe baza unui contract de inchiriere anuala de 40 de locuri de cazare.

- Expertul strain ar fi dorit sa poarte un dialog si cu cadre didactice si studenti aflati « la lucru » in sali, dar acestia din urma erau in practica inafara cladirii UAB in perioada vizitei de evaluare externa.
- Cladirea nu are lift, ori plan inclinat alaturi de scari, pentru a incuraja si persoanele cu handicap fizic sa participe fara rezerve la activitatile organizate de UAB. Ea este situata intr-un loc calm in fata unui parc ceea ce faciliteaza parcare (parkingul privat al UAB este foarte redus).
- Autoritatile academice ale UAB, in special doamna rector Vasile, sunt constiente de necesitatea de corectare a acestor neajunsuri informandu-ne ca UAB are ca obiectiv prioritar si permanent gasirea de fonduri si un spatiu mai mare pentru construirea unui nou Campus universitar.

(Anticipand, expertul strain semnaleaza ca la intalnirea cu angajatorii, reprezentanta primariei sectorului a facut cunoscuta preocuparea lor pentru a sprijini UAB in gasirea unui teren mai spatios pentru noua constructie)

- Dotarea salilor/laboratoarelor de informatica este corespunzatoare pentru activitatea didactica cu studentii (calculatoare moderne si programe adecvate). Este indicata achizitionarea unor programe mai avansate pentru a sprijini si incuraja mai mult partea de cercetarea stiintifica in care sa fie antrenati si studentii alaturi de cadrele didactice.
- Biblioteca este dotata corespunzator cu carti si manuale actualizate.
- **Expertul strain apreciaza ca un lucru remarcabil faptul ca la UAB toate notele de curs si aplicatii se gasesc pe suport informatic (din cele spuse).**
- Studentii prefera sa apeleze la versiunile virtuale decat la cele pe support hartie deoarece astfel pot sa studieze acasa, in timpul disponibil, fara a participa fizic la fiecare curs.
- Studentii manifesta o motivatie deosebita, cei mai multi lucreaza deja si fiecare este doritor sa-si perfectioneze temeinic pregatirea pentru a putea avansa in cariera.

3.3. Credibilitatea informatiei diseminate de institutie . Managementul calitatii.

Avand in vedere componenta si rolul Comisiei ARACIS de evaluare externa a Universitatii Athenaeum si tinand seama de obligatiile contractuale, expertul strain a acordat o atentie speciala aspectelor legate de Management in general si de Managementul calitatii, in special.

Verificarea facuta de expertul, prin sondaj, a continutului raportului de autoevaluare efectuat de Universitatea Athenaeum, a documentelor prezentate in situ si din discutiile purtate cu reprezentati ai conducerii (doamna Rector Emilia Vasile) si cu cadrele didactice competente , fiecare in domeniul sau specific, se constata urmatoarele :

- Universitatea Athenaeum este certificata ISO 9000 avand certificatul nr. 7069 eliberat de SRAC – Romania, conform SR-EN- ISO 9001 :2001 completat de certificatul IQNet nr. Ro 7069, conform ISO 9001 :2000. Documentele au fost eliberate in data de

30/03/2009 cu valabilitate până la 14/11/2010.

- Certificatele SRAC și IQNet certifică faptul că organizația Athenaeum are implementat și menține un Sistem de Management al calității conform condițiilor din standardul SR EN ISO9001 :2001 (ISO 9001 :2000) pentru activitățile de Invatamant superior și cercetare științifică.
(ISO 9000 este cea mai răspândită normă de calitate pe plan mondial : Nota autorului).
- Expertul străin constată, după o analiză mai fină, că în realitate Universitatea Athenaeum nu are încă o cultură a calității, aplicată riguros și în mod generalizat, la nivelul întregului personal didactic și administrativ din universitate.
- Pe o grilă a maturității calității gradată astfel : 1) *le vague*, 2) *la prise de conscience* 3) *le reveil*, 4) *l'implication*, 5) *la maîtrise*, expertul străin consideră că Universitatea Athenaeum se situează undeva între nivelul 3 și 4. Se apreciază că UAB este mai aproape de nivelul 4 (*l'implication=implicarea*) ceea ce ar corespunde cu un Cost al Noncalității măsurabil de 8% și real de 12% din echivalentul CA (buget).

4. Calificativul referitor la încrederea acordată instituției.

- Din verificarea efectuată de expertul străin (prin sondaj) și informațiile primite de la colegii evaluatori se constată că toți indicatorii de performanță satisfac cel puțin nivelul minim și că standardele educationale în vigoare sunt îndeplinite (conform referențialului ARACIS).
- Se constată că UAB consacră cea mai mare parte a resurselor sale pentru activitatea didactică. Aceasta poate explica, într-o bună măsură, faptul că activitatea de cercetare și de schimburi cu alte universități din Uniunea Europeană se situează sub nivelul potențialului.
- Doamna rector Emilia Vasile a manifestat și interesul de a continua demersul început, prin abordarea și satisfacerea în viitor a exigențelor și criteriilor Modelului de excelență european EFQM (European Foundation for Quality Management).

Din considerentele expuse mai sus (asociate cu cele de la punctul 3.3) expertul străin acordă Universității Bioterra calificativul de « *Incredere* » .

Situația întâlnită la UAB permite autorului acestui raport de a remarcă încă odată relevanța reflecției marelui calitolog, de origine română, Joseph Juran:

« *Problema managementului calității nu este ceea ce ei ignoră despre subiect ci ceea ce cred că știu* ».

5. Considerente și comentarii de circumstanță ale Autorului

Personalul Universității Athenaeum, chestionat de autor, percepe demersul de formare și implementare a sistemului de Management al calității și Asigurare a calității în conformitate

cu referentiale specifice ca un proces necesar si benefic.

UAB are potentialul necesar, iar echipa manageriala si-a exprimat concret vointa de a asigura mijloacele umane si financiare necesare pentru a merge inainte pe acest drum.

Procesul de imbunatatire continua a calitatii presupune eliminarea neconformitatilor sau a non-calitatii identificate si aduse la cunostinta institutiei in cadrul unui audit sau al unei evaluari externe. Doar cunoasterea neconformitatilor existente permite echipei de management a institutiei sa poata declansa un plan de actiuni corective.

Seriozitatea si profesionismul membrilor Comisiei de experti ARACIS care au efectuat misiunea de evaluare externa a UAB, studiul amanuntit al documentelor prezentate la cerere (sau absentia lor) schimbul colegial de idei opinii si experiente, au evidentiat aspectele pozitive intalnite dar si neconformitatile constatate.

Privita situatia prin aceasta prisma, identificarea unor non-conformitati sau a unor non-calitati nu trebuie perceputa ca un neajuns, ci mai degraba, ca o sansa extraordinara de a le folosi ca parghie de imbunatatire continua a calitatii.

Conducerea universitatii, prin persoana doamnei rector, a exprimat hotararea de a pregati si forma intregul personal al universitatii in spiritul calitatii conform normei ISO 9000, prin punerea la dispozitie de mijloace financiare si umane necesare in viitorul apropiat. Concepte si metode ca « 5S », Cielul lui Deming (PDCA) si Kaizen vor fi utilizate cu predilectie si in mod continuu.

Autorul prezentului raport formuleaza unele recomandari in atentia UAB.

6. Recomandari :

6.1 Materialul informatic modern disponibil si programele performante sa se utilizeze in mod mai intensiv si mai eficient in activitatea de invatamant si mai ales in activitatea de cercetare a cadrelor didactice si a studentilor. Actualmente aceasta infrastructura nu este utilizata si exploatata in mod optimal.

6.2 Se recomanda ca Universitatea Athenaeum sa practice un « Bench marking » la nivelul universitatilor romanesti si europene, de talie si profil similare, ca si la nivelul celor mai mari, pentru a se putea pozitiona si aprecia singura ce trebuie si ce ar putea face in solutionarea rapida a imperativului exprimat mai sus.

6.3 Este necesara intensificarea eforturilor de cercetare in UAB si directionarea acestora pentru obtinerea unui numar mai mare de granturi (CNCSIS, etc) ca si participarea in consortii de proiecte de cercetare europene de exemplu, FP7 (Seventh Research Framework Programme), cu perioada de derulare :2007-2013, sau altele.

6.4 Este imperativ ca Universitatea Athenaeum sa se implice in programe europene de tip ERASMUS-SOCRATES, LEONARDO, LINGUA, etc. regrupate actualmente in programul Long Life Learning (LLP) pentru a facilita mobilitati si schimburi de cadre didactice, cercetatori si studenti cu structuri similare de invatamant si cercetare din UE. In momentul de fata nu exista astfel de programe in derulare la UAB.

6.5 Instruirea de personal calificat, de executie, in cadrul Departamentului de asigurare a calitatii al UAB : (experti, auditori, informaticieni, referenti).

6.6 Se recomanda actualizarea continutului unor discipline (la toate facultatile UAB) prin insertia de capitole compatibile si pertinente, referitoare la conceptul de « Dezvoltare Durabila » si mai ales, referitoare la exprimarea concreta a acestuia prin « Responsabilitatea Sociala si Societala a Intreprinderilor si Organizatiilor ».

6.7 Pentru a evita plagiatul atat din surse virtuale (internet) cat si din surse materiale (lucrari realizate de absolventi) se recomanda ca ghidurile pentru elaborarea lucrarilor de licenta sa contina un capitol special cu privire la implicatiile si consecintele neplacute in caz de uz (si/sau abuz). Ca solutie de sensibilizare se poate cere o declaratie scrisa pe propria raspundere care se va atasa memoriului, alaturi de raportul conducatorului de teza.

7. Intalnirea comisiei de evaluare cu studentii si absolventii

- Desi numarul participantilor la reuniune a fost destul de mare (cca. 40) parerile exprimate de catre intervenanti, fiind mai degraba in termeni superlativi, nu au permis expertului strain sa retina propuneri de actiuni corective interesante.
- Din afirmatiile studentilor si a unor absolventi se poate afla ca, de exemplu, cadrele didactice de la UAB sunt deosebit de receptive la solicitarile lor si acorda consultatii, *ori de cate ori sunt solicitati*, care-i ajuta la solutionarea exercitiilor de an si a tezelor/lucrarilor de finalizare de studii.
- La intrebari de genul « Sunteti la curent cu programele europene de Mobilitati studentesti de tip Erasmus , Socrates, Long Life Learning program ? », «Ati dori sa aveti cursuri predate in limbi straine (engleza franceza, spaniola) ? » s-a reactionat prin « discretie ».
- In raportul intocmit de studentii evaluatori din Comisia ARACIS se prezinta mai in detaliu aspecte ale vietii studentesti din UAB.

8. Intalnirea comisiei de evaluare cu angajatorii (si absolventi-angajatori)

Expertul strain acorda o importanta deosebita parerilor exprimate de angajatori, ca principali beneficiari (clienti) ai produsului universitar (absolventii).

Un numar mare de angajatorii (cca.50) au fost prezenti la aceasta intalnire. Din interventiile lor se constata ca toti sunt satisfacuti de pregatirea ce au primit-o angajatii lor in cadrul Universitatii Athenaeum (competenta, flexibilitate, cunostinte practice) .

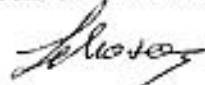
Cei mai multi participanti la intalnire ocupa functii importante in : Jandarmeria Nationala, Administratia publica, BNR si alte banci private, Primaria capitalei si primariile de sector, AVAS, Ministerul de finante, al transporturilor, IMM-uri de succes, etc. si pastreaza legaturi stranse cu UAB asigurand, mai ales, locuri de practica studentilor acesteia.

Se pot formula urmatoarele recomandari :

- 8.1 Constituirea unei asociații a absolvenților care ar putea avea, printre altele, rolul de a crea centre de consultanță/expertiză împreună cu cadre didactice și studenți din Universitatea Athenaeum.
- 8.2 Inițierea de către UAB a unor programe de « Formare continuă » pe domenii compatibile cu specificul facultăților acesteia. În mod concret s-a sugerat tratarea unor teme ca : *armonizarea legislației românești cu legislația europeană/internațională în domeniul transportului internațional, mediatorii sociali, ajutoare de stat, încălcarea legislației comunitare, practica auditului modern, cursuri on-line, actualizarea cunoștințelor bancare și comportamentul antreprenorilor pe timp de criză.*
- 8.3 Predarea unor cursuri și seminarii de specialitate și/sau realizarea unor exerciții practice de audit sau de negocieri în limbi străine : engleză, franceză, spaniolă, germană (nu doar cursul de limbă).
- 8.4 Experții evaluatori au sugerat celor prezenți, cu funcții de răspundere și putere de decizie, să sprijine mai mult Universitatea Athenaeum în implicarea acesteia în contracte de cercetare pe problematicile specifice organizațiilor lor. Se apreciază că există în acest domeniu un potențial considerabil încă necexploatat.
- 8.5 Universitatea Athenaeum poate și trebuie să exploateze promisiunea de sprijin venită din partea primăriei de sector, exprimată de reprezentanța acesteia în timpul întâlnirii, pentru găsirea unui spațiu mai mare în vederea construcției unui nou campus universitar.

Liège, le 18 mai, 2009.

Expert strain în Comisia ARACIS

Prof.univ.dr.ing. Liviu MASALAR